

דברי משיח

ה'תשמ"ט

התוועדות ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

ה' תהא שנת עצמות טובה

קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

הנ"ל: כן, הוא ערך "טייש", וגם חילק
יין לקהל, והיתה שמחה גדולה ב"ה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ווען,
בשבת?"⁵.

הנ"ל: כן, וכל הקהל עבר ואמר
"לחיים".

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "דאָס איז
אַ דבר הרגיל? צו מנחה צייט, מוסף
צייט?"⁶.

הנ"ל: בסעודה שלישיית. זה לא
תמיד, אלא כשמרגיש יותר טוב.

כ"ק אדמו"ר אדמו"ר שליט"א:
"זאָל זיין בשורות טובות, זאָל זיין
נאָך בהוספה. בשורות טובות, הצלחה
רבה".

⁵ = "מתי, בשבת?"

⁶ = "זהו דבר הרגיל? בזמן מנחה, זמן מוסף?"

⁷ = "שיהיו בשו"ט, שיהי עוד בהוספה. בשו"ט,
הצלחה רבה".

אח"כ פנה חזרה להרב רוטשטיין
ובירכו: "זאָל זיין יפוצו מעיינותיך
חוצה". ס'איז דאָך אַ כולל, זאָלט איר
כולל זיין הרבים"⁸.

הנ"ל: לכלול את כולם ("כולל זיין
אַלעמען")!

כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיוך,
ובתנועת ידו הק'): "אַלעמען – איז דאָך
רחמנות אויף אַנדערע כוללים. ווען איר
וועט כולל זיין הרבים, דאָס איז..."⁹.

הנ"ל: שכולם יוכלו ("נכלל ווערן
אַלעמען").

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "נכלל ווערן
אַלעמען, ס'איז אַ גוטע זאָך. בשורות
טובות"¹⁰.

⁸ = "שיהי' יפוצו מעיינותיך חוצה! הרי זה כולל,
שתכלול את הרבים".

⁹ = "כולם – הרי רחמנות על כוללים אחרים...
כאשר תכלול את הרבים, זהו...".

¹⁰ = "שכולם יוכלו, זהו דבר טוב. בשו"ט".

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"י

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממי"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממי"ש ממש!

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

הצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו – כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בניי שליט"א בכל מושבותיהם

ותיכף ומי"ד ממי"ש, נאוו!

הגבורה¹¹⁴), שע"ז נמשך ריבוי ברכות, באופן ד"הרבה ארבה את זרעך¹¹⁵, כל טוב גשמי ורוחני ורוחני וגשמי גם יחד.

ונוסף לזה – "יצחק בן אברהם", היינו, שנוסף על המשכה מיצחק, קו הגבורה, ישנה גם המשכה מאברהם, קו החסד¹¹⁴, ולאחרי זה נעשה "תולדות יצחק" – יעקב, קו האמצעי, שנוסף לכך שכולל את ב' הקוין דימין ושמאל, הרי הוא גם למעלה משניהם.

והעיקר – שכל זה יומשך בפועל ממש, כאמור, ריבוי ברכות, ועד לברכה העיקרית – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, ובפשטות למטה מעשרה טפחים, מתוך שמחה וטוב לבב.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן (שוב) "ניעט ניעט ניקאוץ". אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 4:20.]

(114) ראה זח"א (ס"ח) קמו, ב. לקר"ש ח"ל ע' 121, (115) וירא כב, ז.

ר"ד בחלוקת הדולרים – מרחשון תשמ"ט

איר זען דאָס אויסנוצן; אז די זאָך איז אַזוי – שטייט אַזוי אין תורה – איר זאָלט דאָס אויסנוצן אויכעט... (חסר קצת). זאָל זיין בשורות טובות, זאָל זיין בהצלחה רבה².

אח"כ פנה חזרה לר' אלימלך ניימאן ושאלו (בנוגע לאדמו"ר מגור שליט"א): "אַלץ בסדר...?"³.

הנ"ל: ב"ה, צריכים הצלחה נוספת. כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אַבער ער האָט אויפגענומען מענטשן?"⁴.

(2) "שיהיו בשו"ט. 'זהב הארץ היא טוב', כתוב על תורת ארץ ישראל. שתדאג לנצל את זה; [מכיון] שהענין הוא כך – כך כתוב בתורה – שתנצל את זה ג"כ... שיהיו בשו"ט, שיהי' בהצלחה רבה".

(3) = "הכל בסדר...?"

(4) = "אבל הוא קיבל אנשים?"

• ר' אלימלך שי' ניימאן – מחשובי עסקני גור הציג את הרב נחום שי' רוטשטיין – ראש כולל בירושלים.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "בשורות טובות".

הנ"ל: הרב רוטשטיין רוצה להודות על הצטרפותה של ליובאוויטש לכל הענין...

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מיט וועלכע זאָך...?"¹.

הנ"ל: עם הצלחה [בבחירות] בארץ ישראל.

כ"ק אדמו"ר שליט"א: "זאָל זיין בשורות טובות. 'זהב הארץ היא טוב', שטייט אויף תורת ארץ ישראל. זאָלט

(1) = "עם איזה ענין...?"

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה – הננו מוציאים לאור "הנחה" ויומן מהתוועדות ש"פ חיי שרה, כ"ה מרחשון, מבה"ח כסלו תשמ"ט (לפני שלושים שנה, וכביעות שנה זו) – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ט".

בתור הוספה, באו בסוף הקונטרס "פנינים" נבחרים מחלוקת הדולרים לצדקה בחודש מרחשון ה'תשמ"ט (הר"ד המלא יתפרסם א"ה בכרך השייך לתקופה זו).

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ – ראה בארוכה ב'פתח דבר' ל"דברי משיח" ה'תשנ"ב חלק ראשון.

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנו ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובהן בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ח-תש"נ), שיואיל לשלחן למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוהו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפיו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומייד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח, כ' מרחשון, ה'תשע"ט (ה' תהא שנת עצמות טובה), קט"ז שנה לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ברוקלין, נ.י.

(1) השיחה הנוכחית נערכה ע"י שילוב ד' הנחות: הנחות של "ועד הנחות התמימים" ושל "ועד הנחות בלה"ק" (הכוללות רק את חלקי ההתוועדות שלא נכללו בשיחה המוגהת), ה"תוכן קצר" ש"ל ע"י "ועד הנחות התמימים" וה"ר"ד" ש"ל ע"י מערכת "פאקס א' שיחה" (הכוללות את כל תוכן ההתוועדות, באופן מקוצר). לשלמות הענינים המבוארים בשיחה, יש לעיין בשיחה המוגהת (סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 58 ואילך).

כולו שיהי' מציאות אחת של שליח – דירה בתחתונים, ראוי לביאת המשיח; ובפרט "שליח" בתוספת יו"ד – המורה על הקב"ה – הוא בגימטריא "משיח"¹⁰².

[ולהעיר, שענין זה הוא גם בנוגע לילדי ישראל, "תינוקות של בית רבן", ואדרבה – אצל קטנים הרי זה בהדגשה מיוחדת, שהרי עליהם נאמר¹⁰³ "אל תגעו במשיח"¹⁰⁴].

ועד"ז הוא גם בנוגע לקטנות, שהרי הטעם ד"הבל שאין בו חטא¹⁰⁴ שייך גם אצלן, וזיל בתר טעמא; ויומתק יותר – כי שלימות הזכר היא ע"י הנקבה, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בענין הנישואין, שהאיש בפני עצמו הוא "פלא גופא"¹⁰⁵, וכדי שיהי' גוף שלם צריך להיות ענין הנישואין, כמ"ש¹⁰⁶ "זכר ונקבה ברא אותם ויברך אותם ויקרא שמם אדם", ולכן יש בהן מעלות הזכר].

ולכן, מתאים לסיים עם הניגון המבטא את התוכן ד"אין עוד מלבדו"¹⁰⁷, ודוקא בלשון האומות, שזה מדגיש עוד יותר את הענין ד"אין עוד מלבדו", אפילו מצד לשון אומות העולם.

ואח"כ – יסימו בניגון ד"שיבנה בית המקדש", שהוא תכלית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל משך זמן הגלות¹⁰⁸.

ועוד והוא העיקר – שכן יהי' בפועל ממש, ובפשטות – הגאולה האמיתית והשלימה.

[אחרי שיחה זו ניגנו "ניעט ניעט ניקאווא". אח"כ ניגנו "שיבנה ביהמ"ק"].

– שיחה ו' –

פג. הולכים קעת להתפלל מנחה, ש"לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה"¹⁰⁹, ובה יקראו "אלה" ("מראה באצבעו ואמר אלה"¹¹⁰) תולדות יצחק.

ויהי רצון, שיהי' ה"תולדה" העיקרית של יצחק אבינו – הענין דגאולה האמיתית והשלימה, שתבוא בזכות יצחק¹¹¹, וליצחק יאמרו "כי אתה אבינו"¹¹². וכן תהי' לנו בפועל תיכף ומיד ממש, ועכ"פ מיד לאחר קריאת התורה לפני התפילה.

ועוד לפני זה – יקויים גם המשך הכתובים "ולאום מלאום יאמץ"¹¹³, שעוד בסוף זמן הגלות תהי' המשכת כל עניני ברכה באופן של התגברות החיות (ענינו של יצחק, קו

102) ראה שיחות: ליל שמח"ת תשמ"ו (לקר"ש

חכ"ט ע' 358 ואילך); ש"פ חיי שרה תשמ"ו (לקו"ש

חכ"ט ע' 336 ואילך); ש"פ ורא תשמ"ח (סה"ש ח"א

ע' 81). ועוד.

103) תהלים קה, טו. דברי הימים"א טז, כב.

104) שבת קיט, ב.

105) זח"ג ז, ב. קט, ב. ועוד.

106) בראשית א, כז.

107) ואתחנן ד, לה.

108) ראה תניא רפ"ז.

109) ברכות ו, ב.

110) ראה תענית בסופה. שמו"ר פכ"ג, יד.

111) בהנחה אחרת: בעמדנו עתה להתפלל תפילת

מנחה. . הרי זה הזמן הכי מתאים לתפילה ובקשה על

הגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם יצחק.

112) ישע"י סג, טז. שבת פט, ב. ב. וראה תו"א תולדות

זו, ג. ויצא כא, ג.

113) תולדות כה, כג.

בס"ד. התועדות ש"פ חיי שרה, כ"ה מרחשון, מבה"ח כסלו ה'תשמ"ט

הנחה בלתי מוגה

– שיחה א' –

א. שבת זו, נוסף על היותה שבת מברכים חודש כסלו, היא גם שבת פרשת חיי שרה.

והנה, פרשה זו יוצאת מן הכלל מצד זה שהתחלתה – "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" – מהוה הוראה הכי עיקרית וכללית בחיי האדם, כמבואר בדרושי חסידות עה"פ¹ שג' חלוקות אלו ("מאה", "עשרים" ו"שבע") מבטאות את כללות עבודת האדם: "מאה שנה" קאי על המקיף, תענוג ורצון, "עשרים שנה" קאי על מוחין, חכמה ובינה, ו"שבע שנים" קאי על השבע מדות, והיינו שזה כולל את העבודה בכל כחות הנפש.

וזה משתלשל מכך שכל סדר ההשתלשלות מורכב משלושה סוגים אלו: כתר, מוחין ושבעת ימי הבנין.

ונמצא, ש"ויהיו חיי שרה" מדבר לא רק אודות שרה לבדה, אלא אודות חיי כל אדם – שכללות ימי חיי האדם מורכב מעבודה ד"מאה שנה" (מקיפים) ו"עשרים שנה" ו"שבע שנים" (פנימיים). וכל שלושת הענינים צריכים להיות בתכלית השלימות, עד שהם חדורים כולם בנקודה אחת הכללית, נקודת האחדות שלמעלה מהתחלקות – "כולן שוין לטובה"².

ב. עפ"ז מובנת שייכות ענין זה לענין השליחות:

כל נשמה היא שליח של הקב"ה לרדת כאן למטה, ותכלית השלימות היא – "אני נבראתי לשמש את קוני"³, שעבודה זו בכללות חיי האדם מתחלקת לשלושת הענינים ד"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", כנ"ל.

והיינו, שתחילה נכללת הנשמה למעלה בנקודה כללית שלמעלה מפרטים והתחלקות, כמארו"ל⁴ "לפיכך נברא אדם יחיד כו", ואח"כ מתחילה השליחות ע"י ירידת הנשמה למטה, שאז כבר ישנה החלוקה לפרטים – "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" – עשר כחות הנפש. ושליחותו של יהודי בעולם היא להמשיך את נקודת האחדות בכל פרטי ההתחלקות, הן בנוגע לעצמו – שבחי' היחידה תתגלה ותחדור בכל כחות נפשו, והן בנוגע לעולם, שאחדות הפשוטה תתגלה ותחדור בכל העולם כולו;

(2) פרש"י ריש פרשתנו (חיי שרה כג, א).

(3) משנה וברייתא סוף קידושין.

(4) סנהדרין לו, סע"א (במשנה).

(1) מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה והמועדים ח"א

ע' קלא ואילך. ובכ"מ – נסמנו בדברי משיח תנש"א

ח"א ע' 246 הערות 273.

וכמדוגש בגלוי אצל כשרי וצדיקי ישראל, כמו שרה, ששנות חיי' בפועל ממש היו "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", ועד"ז אצל אסתר, בת בתה של שרה, שמלכה על "שבע ועשרים ומאה מדינה"⁵.

וע"ד כפי שזהו בנוגע לכללות סדר ההשתלשלות: תחילה נכללים כל הענינים בנקודה כללית באופן דאחדות הפשוטה, ומזה נמשך אח"כ ריבוי ההתחלקות, החל מספירות אין קץ⁶, ועד לעשר ספירות (המתחלקות בכללות "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" – מקיפים ופנימיים), ובכולם צריכים להמשיך את נקודת האחדות.

ג. ובפרטיות יותר – מתבטאת השליחות ד"חיי שרה" ("מאה שנה וגו'") גם בחיי היום יום, בכל יום ובכל רגע.

ובהקדמה – שכשם שאצל כל אדם פרטי משתקף ענינו הכללי של האדם, כמארז"ל (הנ"ל) "לפיכך נברא אדם יחידיו כו'" (עם היות שמציאותו של אדם פרטי זה אינו אלא פרט שבפרט מריבוי צאצאיו של אדם הראשון, ריבוי מופלג, "עד כי חדל לספור כי אין מספר"⁷), כן הוא גם בכל אדם פרטי גופא, שבכל יום ויום משתקף גם הענין הכללי דכללות ימי חייו:

בהתחלת כל יום, מיד כשניעור משנתו, חוזרת הנשמה בשלימותה ("די גאנצע נשמה"), כפי שאומר כאו"א מישאל "מודה אני לפניך . . . שהחזרת בי נשמת"⁸, שנעשה "ברי' חדשה"⁹, ע"ד ובדוגמת כללות הענין דירידת נשמתו למטה; ולאחר מכן מתחילה העבודה בפרטיות, להמשיך את נקודת האחדות דעצם הנשמה בכל פרטי הכחות שבהם נעשית עבודת היום, החל מעבודת התפילה (שגם היא מתחילה בנקודה, ואח"כ זה נמשך בפרטים), ובכללות – שלושת הדרגות ד"מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים".

ולאחר התפילה הולכים "מבית הכנסת לבית המדרש"¹⁰, אשר גם בלימוד התורה ישנה תחילה הנקודה הכללית – "ברכו בתורה תחילה"¹¹, "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"¹², הדגשת נקודת האחדות; ואח"כ נמשך לימוד התורה בפרטים, באופן של הבנה והשגה. ובלמוד גופא – מתחיל מנקודת ההשכלה (חכמה), ואח"כ מנתחים ("קלייבט מען פאנאנדער") את הפרטים (בינה), עד שזה נמשך ב"תלמוד מביא לידי" מעשה¹³ בפועל – מסקנת הענין הלכה למעשה.

וזה יוסיף עוד יותר בההליכה בזריות לארץ הקודש בפשטות, למטה מעשרה טפחים, ו"לא עיכבן אפילו כהרף עין"⁹⁴.

[אחרי חלוקת המשקה התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

– שיחה ה' –

כא. כמדובר לעיל, הרי כל נשמה היא שלוחו של הקב"ה, "חלק אלוהה ממעל ממש", שירדה למטה כדי לקיים תורה ומצוות, וכדאיתא בהדגשה בנוגע למצוות – "כבדו את המצוות שהן שלוחי"⁹⁵.

ובפרטיות יותר – השליחות היא לחבר תורה ומצוות, שהוא חיבור נשמה (תורה) וגוף (מצוות גשמיות שאפשר לממש בידים). ויש לומר, שלכן מתאים לומר ש"שלוחו של אדם כמותו" ממש, שאפשר לממש זאת בחוש המישוש – שזהו החידוש של מצוות, שהן נעשות בדברים גשמיים שאפשר לממש בחוש המישוש.

והשליחות בקיום התורה ומצוות נמשכת גם בכל הענינים, גם עניני רשות – "בכל דרכיך דעה"⁹⁶ ו"כל מעשיך יהיו לשם שמים"⁹⁷ [כפסק דין אדמו"ר הזקן בשולחן ערוך⁹⁸, בצירוף ריבוי מראי מקומות (שלא ע"ד הרגיל בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן)].

וע"י עבודה זו נפעלת חידוש המשכת האלקות, כנרמז ב"חלק אלוהה ממעל ממש", שהוא למעלה מבחי' "ממעל", שהרי בעצם אין כל שייכות בין רוחניות (אלקות, תורה, נשמה) ל"ממש" – חוש המישוש⁹⁹, אבל ע"י עבודת בני ישראל לעשות לו ית' דירה בתחתונים, נעשים התחתונים למעלה מעלה מהעליונים, עד למעלה מכל גדר עליון ותחתון. ויש לומר שזהו הפירוש ב"אדמה לעליון"¹⁰⁰, שזה רק דמיון לעליון כי בעצם הרי הוא למעלה מעליון כביכול.

ויהי רצון, שכתוצאה מהריבוי בתורה יהי ריבוי במעשה בפועל, בקיום השליחות דעשיית דירה בתחתונים.

כב. מהנ"ל מובן, שכל זה הוא במיוחד בשלוחים שמתכנסים בכינוס עולמי, שהכינוס מהוה "הנאה להם והנאה לעולם"¹⁰¹, היינו שהכינוס פועל ("טוט אויף") בכל העולם

(98) או"ח סקנ"ו ס"ב.

(99) ראה "היום יום" כג מנחם אב. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' תד. שם ע' תז. ועוד.
(100) ע"פ ישעי' יד, יד. ראה עש"מ (להרמ"ע מפאנו) מאמר אכ"ח ח"ב סל"ג (קצג, ב). שלי"ה ג, א. כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ועוד.
(101) סנהדרין עא, סע"ב (במשנה). במדב"ר פט"ו, יח.

(94) ראה מכילתא ופרשי" בא יב, מא.

(95) תנחומא ויגש ו. וראה לקו"ת ויקרא ב, א.
(96) משלי ג, ו. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. שו"ע אדה"ז שבהערה 98.
(97) אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם וטושו"ע שם. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646 בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

שו"ע אדה"ז שם ס"ד ס"א (מהרו"ק). ס"ו ס"א.

(10) ראה ברכות בסופה. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סקנ"ה ס"א.
(11) ב"מ פה, ריש ע"ב. בדרי"ם פא, א.
(12) נוסח ברכות התורה (ברכות יא, ב).
(13) ראה קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(5) אסתר א, א. ראה ב"ר פנ"ח, ג.

(6) ראה ספר הערכים – חב"ד (כרך ג) ערך או"א"ס (ג)
(7) ע"י קצג ואילך). וש"נ.
(8) ל' הכתוב – מקץ מא, מט.
(8) סדר היום בתחילתו. שו"ע אדה"ז או"ח מהרו"ק ס"א ס"ה. מהרו"ב שם ס"ו. סידור אדה"ז בתחילתו.
(9) מדרש תהלים כה, א. שו"ת הרשב"א ח"א סקצ"א.

וכשהשלוחים ילכו מתוך נקודה והנחה זו, בודאי יצליחו בעבודתם. ועד שיש לכאור"א מהם את הכח להפוך את כל הסביבה בזמן קצר, ועד לתכלית השלימות בזה – בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.

– שיחה ד' –

יט. בקשר לכינוס השלוחים המתקיים בשבת זו (כמדובר לעיל בארוכה), יש להזכיר עוד הפעם את המדובר לאחרונה:⁸⁸ (מסיומה של שנת "הקהל" ושנת "תְּשֻׁמַח וְתְּשֻׁמַח", ומוסיף והולך בשנה זו, "שנה תמימה"⁸⁹) אודות ההשתדלות בבניית (או קניית) בנינים לתורה תפילה וצדקה בכל מקום ומקום, ושלכל מוסד יהי בנין שלו, שע"ז יתוסף בכל הפעולות באופן של שלימות ותמימות.

וגם במקום שאין אפשרות עתה לקנות בנין שלם – שיהי עכ"פ בית שכור, בתנאי שלאחר זמן, לכשירחיב, יוכלו לקנותו בשלימות, נוסף לכך שיאמרו קאפיטל תהילים שה"ירחיב" יהי תיכף ומיד.

ומה טוב – שיהי בנין שיש בו חדר (או ב' חדרים) נוסף להצורך בהוה, שזה גופא יעורר להוספה בהפעולות.⁹⁰

פ. ובהמשך לזה, כאן המקום שכל אלו שהגישו משקה "המשמח"⁹¹ בשביל בנין חדש, וחנוכת הבית וכו' – יעלו עתה ויכריזו במה המדובר, ויזמינו את המסובים כאן להשתתף בזה, באיזה אופן שיהי – בגופם, או בנשמתם, או בממונם.

והתקוה חזקה (וכפי שראינו בעבר) שזה יוסיף עוד יותר בהצלחת כל ענינים אלו. ועד שזה יהי הכנה ל"קהל גדול ישובו הנה"⁹² – לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הבית, ולבית המקדש השלישי.

ונלך לשם יחד עם כל הבנינים שבנו ובונים והחליטו לבנות בחוץ לארץ, בתור חלק מהעבודה ד'מאך דא' (עשה כאן) ארץ ישראל" (כפתגם הידוע⁹³), ובני באופן של הרחבה (מעין "ירחיב ה' אלקיך את גבולך" לעתיד לבוא).

ומבית המדרש ממשיכים בקיום העבודה ד'הנהג בהן מנהג דרך ארץ¹⁴, החל מכללות ונקודת הענין שהוא הענין דברכת ה' – ברכות הנהנין, שעושים מכל עניני העולם ברכה לה, ואח"כ מתחלקת העבודה לפרטים, המתחלקים בכללות לשלושת הסוגים הנ"ל, ובכולם נמשכת וחודרת הנקודה הכללית, באופן ד'כולן שוין לטובה".

ד. בהמשך להנ"ל – יש להעיר על ענין הדורש ביאור (ולא שמים לב אליו) בפרש"י הראשון בהתחלת הפרשה (כרגיל לאחרונה)¹⁵:

רש"י מתעכב על "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים", ומפרש: "לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו, בת ק' ככת כ' לחטא, מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין, אף בת ק' בלא חטא, ובת כ' ככת ז' ליופי".

אמנם, גם בסוף פרשתנו מצינו אותו דיוק: בנוגע לישמעאל כתיב¹⁶ "ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלושים שנה ושבע שנים" – הפסוק מפרט "שנה" בכל כלל וכלל, ואינו מסתפק לכתוב "מאה ועשרים ושבע שנים" [ואי אפשר לומר ע"ד הפשט ד'אגב גררא נקיט ליי"¹⁷, היינו שהפסוק כותב בסגנון זה בגלל שכך כתוב אצל שרה] – ואעפ"כ רש"י אינו מפרש שם דבר!

[ולהעיר, דמובן ששם אין מקום לפרש ש"כולן שוין לטובה", כי שם לא כתיב "שני חיי ישמעאל" כמו "שני חיי שרה" בריש הפרשה].

אי אפשר לומר שרש"י סומך על מה שכתב בריש הפרשה אצל שרה, כי ישמעאל בפירוש כן חטא (כמסופר בפשטות הכתובים¹⁸), ורק לאחר ריבוי שנים (לאחר גיל שלוששים) "עשה ישמעאל תשובה"¹⁹, ובמילא אי אפשר לומר אצלו "בן ק' כבן ל' בלא חטא".

ועד"ז צריך להבין בנוגע למ"ש אצל אברהם²⁰ "ואלה ימי שני חיי אברהם . . מאת שנה ושבעים שנה וחמש שנים", דהגם שפירש"י שם "בן ק' כבן ע' ובן ע' כבן ה' בלא חטא" – מכל מקום צריך ביאור: מהו הדמיון ד'בן ק' כבן ע'" (שבגלל זה "נכתב שנה" בכלל דעשירות, "שבעים שנה"), דלכאורה לא מצינו שום ענין מיוחד שאירע בעת היות אברהם בן ע' השולל את ענין החטא [משא"כ בן עשרים, שאז נעשה האדם בר עונשים (כפי שפירש רש"י בשרה)]? והרי זה שאברהם הכיר את בוראו הי' (לכל הדיעות: "בן שלוש שנים"²¹, "בן ארבעים שנה"²², ועוד²³) לפני גיל שבעים!

(19) פרש"י פרשתנו שם, ט.

(20) פרשתנו שם, ז.

(21) נדרים לב, סע"א. ב"ר פ"ל, ח. וש"נ.

(22) רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

(23) ראה ב"ר שם. וש"נ.

(14) ברכות לה, ב.

(15) בהבא לקמן – ראה גם שיחת מוצאי ש"פ חיי

שרה תש"מ (לקו"ש ח"כ ע' 79 ואילך).

(16) פרשתנו כה, יז.

(17) ל' פרש"י ד"ה בכסף מנלן – קידושין ג, ב.

(18) ראה וירא כא, ט ובפרש"י.

ישראל"; י"א תשרי; ש"פ האיניו (דברי משיח) ס"ז.

(91) ס' שופטים ט, יג.

(92) ירמ' לא, ז.

(93) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהר"י"צ ח"א ע' תפה ואילך. לקו"ש ח"ב ס"ע 621. ח"י ע' 3. וראה

בארוכה שיחת ש"פ פינחס תנש"א (דברי משיח ח"ד ע' 265 ואילך).

(88) שיחות תשמ"ח: ש"פ שופטים (סה"ש ח"ב ע' 622); י"ט אלול (התועדויות ח"ד ע' 302); ש"פ

תבוא (סה"ש שם ע' 641 ואילך). דברי משיח – שיחת

ש"פ וירא שנה זו ס"ז. וש"נ.

(89) בהר כה, ל. ערכין לא, א (במשנה). רמב"ם הל'

שמיטה ויובל פ"ב ה"ה.

(90) ראה גם שיחות שנה זו: ח' תשרי ל"מחנה

לא (כי ממה נפשך: כל עניני התורה הם עיקריים), עם הסברות השונות בזה, וגם בנוגע למספר העיקרים (ג' עיקרים, ז' עיקרים או י"ג עיקרים), וכידוע תשובת החתם סופר בזה⁷⁹. ואכ"מ], והיא שייכת לאנשים נשים וטף (כמודגש בזה שהעקידה היא הכנה ללידת רבקה ושידוך יצחק ורבקה שתכליתו "פרו ורבו" – הולדת טף).

וזהו ההוראה להשלוחים, שאין להם מה לפחד מלדבר עם אנשים נשים וטף אודות ענין המסירת-נפש. וכידוע מה שנשיא דורנו אמר⁸⁰ שצריכים ללמוד גם עם ילדים קטנים אודות העקידה וכיו"ב (דלא כטענת כמה וכמה שהם ענינים שאינם מובנים לטף), כי כל ילד יהודי שייך להבין ענין המסירת-נפש – יסוד היהדות.

יח. ושבת זו, פרשת חיי שרה (הבאה לאחר ההכנה דפרשה הקודמת) היא הכנה לפרשת תולדות (שקורין בתפילת מנחה) – "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק"⁸¹. דאברהם ויצחק היו דומים בקלסתר פניהם⁸², ואברהם ביקש מהקב"ה שיעשה חילוק ביניהם – שיהי' ניכר שאברהם זקן⁸³.

ולכאורה, מהו הענין בזה שאברהם התפלל שיהי' נס שיהי' ניכר החילוק בינו ליצחק, ולאידך – הי' הנס שיהי' דמיון ביניהם?

ואחד מהלימודים בזה בעבודה:

בחיי האדם ישנו, בכללות, שתי תקופות: זמן הצעירות, שאז ישנה המעלה דתוקף וכח הגוף – "בן שלושם לכח"⁸⁴, ובהדגשה אצל יצחק – תגבורת החיות⁸⁵; ותקופת הזקנה – שאז ישנה המעלה דתוקף וכח והתיישבות השכל – "סבא דעתוהי סתים"⁸⁶, שזוהי הדרגא דאברהם. ותכלית השלימות היא כאשר ישנו החיבור דשתי המעלות.

ולאידך גיסא, לפעמים צריכה להיות ההדגשה על מעלת הצעיר, ולפעמים – על מעלת הזקן.

ובנוגע לענין השליחות – לכל שליח ישנו הכח להבחין בכל מקרה ומצב מה עליו להדגיש: אם במקום זה ועם אנשים אלו מתאים לדבר אודות ענין דכח הגוף או ענין דכח השכל, ועד"ז בנוגע למסירת נפש ועבודה ע"פ טעם ודעת (כנ"ל) – כי "לתקוני שדרתיך"⁸⁷ ולא להיפך ח"ו, ובמילא מקבל שליח כחות מהמשלח לדעת כיצד לפעול בכל מצב באופן הטוב ביותר.

ו"תן לחכם ויחכם עוד"²⁴.

ה. נחזור לענינו – בנוגע לכללות עבודת השליחות בכל יהודי המתבטא בפרשתנו, כנ"ל.

ויש להוסיף עוד בהקשר לפרשתנו, שהרי השליחות הראשונה בתורה היא המסופרת בפרשתנו²⁵ אודות שליחות אליעזר עבד אברהם למצוא שידוך ליצחק.

ומסופר על זה באריכות ובפרטי פרטים: לאן ילך השליח, מה יעשה השליח אם "לא תאבה האשה"²⁶ וכו' – שזוהו פירוט אפילו יותר מתנאי כפול דבני גד ובני ראובן²⁷; ולא עוד, אלא שהי' המינוי לשליחות ע"י שבועה בנקיטת חפץ, שגם זה הוא חידוש – שהרי "כל תנאי שבממון קיים"²⁸ מבלי צורך לקנין ועדות ושבועה וכו'.

ו. והנה, ע"י כללות ענין השליחות – ירידת הנשמה בגוף – נפעלת חידוש העבודה ד"אני נבראתי לשמש את קוני", שהרי הנשמה בהיותה למעלה אין בה הענין ד"לשמש את קונה", ודוקא ע"י הירידה והעבודה בגוף גשמי בעולם הזה, נתמלאה התכלית דעבודת האדם בכח עצמו, שהיא חידוש גדול.

והביאור בזה:

בששת ימי בראשית נאמר רק "טוב"²⁹, כי זהו הטוב בהבריאה ע"י התהוותה מלמעלה, שאין בזה חידוש נוסף, שהרי כל הבריאה נתהווה (מאין ליש) ביום הראשון, ובימים שלאחרי זה הי' רק הגילוי והיציאה לאויר העולם מהנבראים שנבראו ביום ראשון³⁰; דוקא בסיום יום השישי – בריאת האדם – נאמר "טוב מאוד"³¹, שהרי ביום זה נעשה החידוש דעבודת האדם, שע"ז נעשה האדם "שותף להקב"ה במעשה בראשית"³².

וכפי שפעל האדם בכל הבריאה ש"בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושו"³³, היינו שהעולם מתחיל לעשות משהו מעצמו ("הויבט אן טאן א זאך פון זיך אליין"), שע"ז נעשה חידוש שלא הי', כביכול, במעשה בראשית – שגם מציאות העולם נעשית בטלה להקב"ה.

וע"ד המבואר בדא"ח³⁴ (בענין עבודת האדם) על מאחז"³⁵ גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ", דמעשה שמים וארץ הוא מאין ליש, ואילו מעשה צדיקים

(31) בראשית שם, לא.

(32) ראה שבת י, א. ק"ט, ב.

(33) תהלים צה, ו. וזה ח"א רכא, ב. ח"ג קז, ב.

תקו"ז תנ"ו (צ, ב). וראה גם פדר"א פי"א (ורד"ל שם).

תנחומא פקודי ג (בסופו).

(34) ראה סה"מ עטר"ת ע' צד ואילך. תרפ"ה ע' קנא ואילך. ועוד.

(35) כתובות ה, א.

(24) משלי ט, ט.

(25) כד, ב ואילך.

(26) שם, ה; ח.

(27) ראה גיטין עה, טע"א.

(28) רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ט ה"י. ובכ"מ.

(29) בראשית א, ה. ט. יב. יח. כא. כה.

(30) פרש"י בראשית שם, יד.

(79) שו"ת חת"ס ח"י סשנ"ו.

(80) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 91.

(81) ר"פ תולדות (כה, ט).

(82) ב"מ פז, א. תנחומא תולדות א. פרש"י עה"פ.

(83) ב"מ שם.

(84) אבות פ"ה מכ"ב.

(85) ראה סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמז, א.ב.

מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' א"כח ואילך. ועוד.

(86) זח"ג קכה, ב.

(87) כתובות פה, א. וש"נ.

א) לאחר ההקדמה אודות מספר שנות חייו של שרה, מסופר בפרשה⁷⁰ אודות קניית מערת המכפלה בשביל קבורתה – שזוהי ההתחלה דכיבוש ארץ ישראל, כי ע"י קניית מערת המכפלה התגלה לעין כל, גם לאומות העולם, שחלק מארץ ישראל שייך לאברהם, "לאברהם למקנה לעיני בני חת לכל באי שער עירון"⁷¹, עד שאף אחד אינו יכול לערער על זה כי אברהם קנאה בכסף מלא, וכדאיתא במדרש⁷² "שלושה מקומות אין אומות העולם יכולים להונות את ישראל לומר גזולים הן בידכם, ואלו הן, מערת המכפלה כו".

ומזה מובן, שקניית מערת המכפלה בפרשתנו היא ענין הכי כללי – התחלת כיבוש ארץ ישראל, כל שבעת הארצות, עד גם עשר הארצות, "ירחיב ה' אלקיך את גבולך"⁷³.

ב) נישואי יצחק ורבקה – המורה על כללות עבודת האדם (כנ"ל), שלכן מאריכה התורה אודות כך.

ומכיון ששני ענינים אלו מסופרים בפרשתנו בהמשך אחד, מובן שיש שייכות ביניהם, ושייכות הקשורה דוקא עם סדר זה.

טז. והענין בעבודה:

מערת המכפלה קאי על שתי הדרגות בה', ה' ראשונה וה' אחרונה (ה' כפולה, דקאי על המילוי דה' בה' אחרת, ה' עילאה כפי שיוורדת ומתלבשת בה' תתאה⁷⁴). וזה מרמז על שליחות וירידת הנשמה, שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש" (בחי' ה' ראשונה) בגוף גשמי (ה' אחרונה) בעולם הזה הגשמי.

ואח"כ בא סיפור נישואי יצחק ורבקה, שזה מגלה את תכלית השליחות דירידת הנשמה בגוף – בכדי לפעול את הענין ד"פרו ורבו ומילאו את הארץ וכבשוה"⁷⁵, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

וההקדמה לשני הענינים היא בפרשה שלפני זה – פרשת העקידה, הענין דמסירת נפש, שזוהו הכנה הן להענין דמערת המכפלה (הנשמה) והן לענין שידוך יצחק ורבקה⁷⁶ [רק שצריך ביאור להדעה⁷⁷ שרבקה נולדה כעשר שנים קודם העקידה, למה נאמרה לידת רבקה בהמשך להעקידה].

יז. ההוראה מזה:

מסירת נפש היא עיקר ויסוד ו"יסוד היסודות"⁷⁸ לכל עניני העבודה, יסוד גם בערך להי"ג עיקרים [ולהעיר מהשקלא וטריא בנוגע להי"ג עיקרים, האם זהו דבר נכון או

(70) כנ, ג ואילך.

(71) שם, יח.

(72) ב"ר פע"ט, ז.

(73) פ' שופטים יט, ח (ובפרש"י).

(74) ראה אה"ת פרשתנו קיח, א"ב.

(75) בראשית א, כת.

(76) ראה פרש"י וירא כב, כ. תולדות כה, כ.

(77) ראה מפרשי סדר עולם פרק א (ע"פ תוד"ה וכן – יבמות סא, ב).

(78) ל' הרמב"ם שבהערה 42.

הוא להיפך – להפוך את היש לאין; וזהו דבר שלא נעשה בידי שמים, כדאיתא בגמרא³⁶ ש"משמיא מיהב יהבי (אבל) מישקל לא שקלי". וזהו שדוקא ע"י עבודת אדם הראשון ביום הששי שפעל בהבריאה "בואו נשתחוה ונכרעה ונברכה לפני ה' עושנו" – נתחדש הענין ד"טוב מאוד", משא"כ בכל ימי בראשית שלפני זה, שלא היתה שום "הזוה" וכו' בעולם, מאחר ועמדה במציאותה של יש מאין.

וענין זה משתקף גם בכללות שליחות האדם – בירידת הנשמה למטה:

בענין השליחות ישנו דבר והיפוכו: מצד אחד הרי "שלוחו של אדם כמותו"³⁷ ממש³⁸; ולאידך הרי היות עליו שם שליח מורה שהוא מציאות בפני עצמו הממלא את השליחות. אבל השליח מבטל את מציאותו ("מאכט זיך אויס מציאות") ונעשה בטל לגמרי להמשלח, כך שנעשה "כמותו" ממש.

ועד"ז בכללות עבודת השליחות של בני ישראל, שירדו למטה לעולם להיות מציאות בפני עצמה – "יש", והם נעשים השלוחים המבטלים את ה"יש" ומהפכים אותו ל"אין".

ועפ"ז מובן, שבכל יום ויום ובכל עבודה ועבודה של השליח, נפעל דבר חדש לגמרי, כי ע"י כל עבודה פרטית שלו הרי הוא מהפך "יש" חדש ל"אין", שלא נהפכה עד עתה. וכשם שההתהוות מאין ליש היא ככל רגע³⁹, כך גם תכליתה של התהוות זו נפעלת ככל רגע, ע"י העבודה לעשות "אין" מ"יש" זה החדש.

ז. והנה, בתוך כל בני ישראל שהם שלוחים, ישנם אלו שבהשגחה פרטית נבחרו להיות שלוחי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובשבת זו פרשת חיי שרה (הקשורה במיוחד לשליחות, כנ"ל), מתקיים כינוס עולמי של כל השלוחים מכל העולם.

ומזה מובן, שעבודה זו של שליחות שייכת במיוחד להם, כל אחד במקומו; ועד שנעשה בעל הבית על כל המקום, להיותו שלוחו של הקב"ה, בהיותו שלוחו של נשיא דורנו.

ומהנה"ל מובן, שבהתחלת סדר עבודת היום של השליח, מתחילה עבודה חדשה לגמרי – להפוך את היש ולעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ח. ובהמשך לזה, כאן המקום להציע לשלוחים דבר שעדיין לא נעשה עד היום:

טרם סגירת הכינוס, ילכו כל השלוחים ביחד, מתוך כח הציבור, לציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואחד מהם יקרא פ"נ כללי בחתימת כל השלוחים, וישאירו אותו שם על האוהל (באופן הנהוג: יש נוהגים להשאירו בשלימות, ואחרים נוהגים לקרוע אותו; איני יודע את המקור לכך, ויש לעיין בזה⁴⁰).

(36) תענית כה, א.

(39) שעה"ה א"א פ"א.

(37) ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ.

(40) בהנחה אחרת: ויבררו מהו המקור לזה, וכיצד יש לנהוג.

(38) ראה תשובות הריב"ש סרכ"ח. לק"ת ויקרא א, ג.

ובטח יקבל כל אחד מהם את כל הישועות, ברכות והצלחות, כך, שכשיחזור למקומו ושליחותו הפרטית – יקח עמו את כח הרבים ויעבוד עבודתו באין ערוך יותר לגבי עבודתו לפני זה, כמבואר בקונטרס "החלצו"⁴¹ המעלה בכח הציבור; כולל גם לגלות אצל כאו"א מישראל איך שהוא שליח – שלכן בודאי יצליחו, מאחר שצריכים רק לגלות את זה.

ויהי רצון, שע"י כל זה נבוא לגילוי "אמיתת המצאו"⁴² בכל העולם כולו, ונעשה בבחי' "יחידה לייחדך"⁴³, בעולם הזה התחתון שאין למטה ממנו.

– שיחה ב' –

ט. כמדובר כמה פעמים – בדיוק כשם שאצל הקב"ה הי' "אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁴⁴, כך צריך להיות אצל כאו"א מישראל, כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁴⁵ שלפני שיהודי עושה משהו – עליו להסתכל בשולחן ערוך, בכדי לדעת מה עליו לעשות ומה אין עליו לעשות בפועל.

והנה, תורה גופא "כללות ופרטות נאמרה"⁴⁶, ועד"ז הוא בנוגע לעבודת בני ישראל, שיש בה כללות ופרטות:

לכאו"א מישראל ישנה השליחות הכללית "לשמש את קונו" ולעשות לו ית' דירה בתחתונים, ובנוסף לזה יש לכאו"א מישראל בפני עצמו את שליחותו הפרטית במקומו ובזמנו, בעניניו הפרטיים – ששם הוא ממלא את תפקידו המיוחד.

ועל יהודי לדעת את שני הדברים: הן שיש לו את השליחות הפרטית המוטלת עליו, "כל אחד ואחד עבד עבדתי"⁴⁷, והן שהוא חלק מהכלל שיש לו את השליחות הכללית לעשות דירה בתחתונים (ולדוגמא, היותו "עולם מלא", כפי שלמדים מזה ש"נברא אדם יחיד", כנ"ל ס"ב-ג).

ומזה מובן ג"כ, שכאשר יהודי שומע, בהשגחה פרטית, אודות מאורע כללי שהתרחש בעולם – עליו להפיק מזה הוראה בעבודתו הפרטית, וגם בתור חלק מהכלל.

ועאכו"כ כאשר זהו מאורע שהתרחש בארץ הקודש [שגם בזמן הזה ישנם כמה דינים (בלי "פשוט'לאך" ובלוי "קונצים") המבדילים את ארץ הקודש משאר הארצות]⁴⁸

סע"ב.

41 פ"י (ע' 12. סה"מ תרנ"ט ע' סא).

42 רמב"ם ריש הל' יסוה"ת.

43 נוסח הושענות ליום ג'.

44 זח"ב קסב, סע"א-ב.

45 ראה גם סה"ש תש"ד ע' 92.

46 חגיגה ו, ויש ע"ב. סוטה לו, ב. זבחים קטו,

וגם פשוט) גדול יותר החומר דענין המחלוקת.

ונוסף לכך, זה יעזור ליצור אימון, ויביא לקירוב הדעת והשכנת שלום, רק מזה שכבר יושבים ליד שולחן אחד ושותים ביחד כוס תה ורואים שהשני הוא בר דעת... ועי"ז קל יותר להתדבר ולהשפיע שיפעלו ענינים שבהם לא כולם תמימי דעים.

ומובן, שהאופן הנ"ל כיצד להתדבר בדרכי נועם ושלום – שייך לא רק בארץ ישראל, אלא בכל מקום שבעולם, גם במדינה זו, שבה לא חסרה מחלוקת⁶⁶... והעצה לזה – שלכל לראש יתחילו להתדבר בענינים שעליהם כולם מסכימים.

יד. ובנוגע למה שאחרים שואלים: מנין הזכות וההעזה ("די ברייטקייט") להתערב בהנהגה בארץ ישראל, כאשר נמצאים בחוץ לארץ, והרי ישנו כלל ש"אין לדיין אלא מה שענינו רואות"⁶⁷ –

קודם כל, ההצעה הנ"ל אינה חידוש הבא דוקא מחוץ לארץ, אלא זוהי הצעה פשוטה אודות חוקים שאודותם כבר הסכימו מזמן בארץ ישראל.

ושנית, אין זו דעה של יחיד, אלא ישנו על זה הייפוי-כח דכל מאות השלוחים (העוסקים בהפצת התורה והיהדות מתוך אהבת ישראל ואחדות ישראל) מכל העולם כולו (הנמצאים כאן עכשיו לכינוס העולמי שלהם), המייצגים ("וואַס זיי פאַרטערעטן און שטעלן מיט זיך פאַר") מדינות וקהילות שונות ואנשים שונים; ואע"פ שגם ביניהם ישנן דעות שונות (ובפרט שבאים ממקומות שונים ברחבי העולם, שע"ז ניתוסף עוד יותר בשינויי דעותיהם) – הרי כולם מסכימים פה אחד לסברא והצעה הנ"ל, ובמילא מסתבר לומר שזוהי סברה טובה ונכונה.

ועוד ועיקר: אדרבה – "בחנוני נא בזאת" (בלשון הכתוב⁶⁸). כאשר ינסו, יווכחו ויראו שדרך זו של קירוב הדעת תביא לתוצאות המתאימות, ותיצור אימון והסכמה ועוד ענינים רבים.

ויהי רצון, שע"י ההוספה באהבת חנינם, תתבטל סיבת הגלות – מחלוקת ושנאת חנינם⁶⁹, וכאשר תתבטל הסיבה, בדרך המילא יתבטל גם המסובב – הגלות, ותבוא מיד הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש.

– שיחה ג' –

טו. בפרשתנו (פרשת חיי שרה) מסופר אודות כמה ענינים עיקריים, ומהם:

67 סנהדרין ו, סע"ב.

68 מלאכי ג, י.

69 ראה יומא ט, ב.

66 בהנחה אחרת: שעצה זו יכולה להביא תועלת בכל שאר המקומות שבהם יש מצב של מחלוקת (ולדאבוננו, לא חסרים מקומות כאלו).

היתה צריכה להיות ע"פ השולחן ערוך – יש להתייחס למצב כפי שהוא בפועל ממש, ובפועל ממש נקבעת ההנהגה ע"י בחירות, שבהן נוטל חלק ציבור גדול של יהודים שומרי תורה ומצוות בהידור, כנ"ל.

אבל בנוגע לעניינינו, אין צורך להיכנס לעניינים צדדיים, וגם לא להיכנס למחלוקת ביחס להענין ד"אתחלתא דגאולה" (ובאמת, לא שייך לדבר על "יחס" לדבר שאינו במציאות עתה, והלואי היו יכולים לדבר אודות "אתחלתא דגאולה"), אלא להתחיל לדבר אודות עניינים שכולם מסכימים עליהם].

יג. ישנם עניינים שכל המפלגות כבר הסכימו עליהם בעבר, ועד לעניינים כאלו שגם נקבעו בתור חוק, אלא שמפני סיבות לא מתקיימים עניינים אלו בפועל ממש.

ואתן דוגמא (וכמובן שאבחר דוקא דוגמא שע"פ שולחן ערוך, שהרי אני נוגע בדבר" – שרצוני שיהודים יתנהגו ע"פ השולחן ערוך...): חוק ההפלות והחוק דניתוחי מתים:

מבלי הבט על כך שכולם כבר הסכימו לזה, וזה נעשה חוק, וכולם תמימי דעים ("זיינען איינשטימיק") ייש לקיים חוקים אלו דאיסור הפלות (להוציא מקרים מיוחדים של סכנה כו'⁶⁴, שגם בהם יש צורך באישור רפואי מיוחד) וניתוחי מתים (ללא רשיון של המשפחה כו') – הרי ישנם יחידים ופקידים המפירים חוקים אלו⁶⁵ [מסיבות שונות, שאין כאן המקום לדון בהן, כדי לא להטיל את האשמה על גורם זה או אחר, דבר שבדאי לא יוסיף בענין האחדות].

ועד"ז ישנם עוד עניינים שונים, גם כאלו שאינם קשורים לדת, כגון בדיני ממונות וכיו"ב, שבהם הכל (או הרוב) תמימי דעים. ובאם יודעים אודות כמה וכמה חוקים שכבר נקבעו וכולם מסכימים עליהם – עאכו"כ שאלו שמקצועם לדעת מזה, בדאי יכולים להסתכל בספרי החוקים ולספר אודות חוקים נוספים שנחקקו ומאיזו סיבה שתהי' עדיין לא מקיימים אותם כדבעי וכו'.

ועי"ז שיתחילו להתדבר אודות עניינים אלו שעליהם כבר מסכימים – הנה לכל לראש זה יפעל תיקון עניינים אלו, ובאופן קל ומהיר, כי זהו כבר חוק קבוע שכולם כבר מסכימים עליו, ואין צורך לשיבת הכנסת וכו', אלא רק צריכים לצוות על הפקיד הממונה על ענין זה שיקפיד וישקוד על קיום החוק בפועל (ובהוספת תיבת) ממש [משא"כ כשמדובר אודות חוק שעדיין לא נחקק, זקוקים לשיבת הכנסת וקריאה ראשונה וקריאה שני' וקריאה שלישית וכו'].

64) ראה אהלות פ"ז מ"ו.

65) בהנחה אחרת: אבל בפועל ממש לא שומרים ולא מקפידים על קיום חוקים אלו.

– שזה נוגע עוד יותר לבני ישראל בכל מקום שהם [כפי שרואים בזה שבשעת התפילה (מלשון חיבור, כמו "התופל כלי חרס"⁴⁹, שעל ידה נעשה החיבור עם הקב"ה, ובמילא הרי זה ענין הכי עיקרי בעבודתו של יהודי) בכל מקום בעולם צריכים לסובב את הפנים כנגד ארץ ישראל⁵⁰].

וכאשר המאורע אף קשור עם רבים מישראל – בודאי שזה צריך לעורר אצל כל יהודי בכל מקום שהוא לעשות דבר בכיוון זה, להוסיף או לתקן משהו.

י. והנה, בקשר לבחירות שהתקיימו לאחרונה בארץ הקודש, רואים דבר הכי תמוה:

מערכת הבחירות התנהלה באופן של היפך האחדות לגמרי, והביאה למחלוקת תקיפה בין בני ישראל בכלל, ובפרט בין שומרי תורה ומצוות (שלהם דבר מאחד ומטרה משותפת: להיות שומרי מצוות), ועד למריבות ד"נלחמו איש באחיו"⁵¹ ו"יד איש ברעהו"⁵², ועד שאפילו "חרב איש באחיו"⁵² רחמנא ליצלן.

ומזה מובן, שמבלי הבט על השאלה האם היו צריכים להשתתף בבחירות, ולא יזהו "פתק" היו צריכים להצביע (שהרי הבחירות כבר התקיימו) – הנה עכשיו, כאשר עומדים כבר לאחר הבחירות, שבהן השתתפו מאות אלפי יהודים, וביניהם – עשרות אלפי יהודים דתיים, שומרי תורה ומצוות ובהידורים כו' (ו"כל ישראל בחזקת כשרות"⁵⁴), וזה הביא למחלוקת גדולה שאף אחד לא שיער – מוטלת החובה על בני ישראל (על כל יהודי השומע אודות כך) להיטיב את המצב ולעשות ככל האפשרי להשכין שלום ואחדות בארץ ישראל.

שהרי כנ"ל – כאשר שומעים אודות ענין הזקוק לתיקון, הכוונה בזה היא שזה יביא תועלת – ע"י תיקון הדבר (ובאם זה לא הי' נוגע אליו – לא הי' שומע על זה). אין זה ענין של דיבור מוסר סתם, אלא כפי שהי' אצל ישעי' הנביא, שדברי המוסר שלו היו בכדי שזה יביא לתועלת ויפעל משהו בתיקון הענין בפועל⁵⁵.

יא. מה יכולים לעשות כדי להוסיף בשלום ואחדות ישראל?

ובהקדים: עצם הענין שישנם חילוקי דעות בין בני אדם – אינו חסרון, ואדרבה: כך ברא הקב"ה את טבע בני אדם ש"אין דיעותיהן שוות"⁵⁶.

49) כלים פ"ג מ"ה. ראה תו"א תרומה עט, סע"ד. 53) יחזקאל לח, כא. וראה מקומות שבהערה הקודמת.

54) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב.

55) בהנחה אחרת: אין הכוונה לאמירת מוסר בעלמא, כפי ששולל ישעי' הנביא (ראה ישעי' א, ה), כי אם, למצוא עצה איך לתקן מצב זה.

56) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א.

50) טושו"ע (וראדה"ז) אר"ח סצ"ד ס"א"ב (ס"א"ג). 51) ישעי' יט, ב.

52) ע"פ ס' שופטים ז, כב. שמואל"א יד, כ.

53) ראה תו"א תרומה עט, סע"ד.

54) רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב.

55) בהנחה אחרת: אין הכוונה לאמירת מוסר בעלמא, כפי ששולל ישעי' הנביא (ראה ישעי' א, ה), כי אם, למצוא עצה איך לתקן מצב זה.

56) ראה ברכות נח, רע"א. סנהדרין לח, א.

אבל אעפ"כ, אסור שזה יביא לפירוד הלבבות, מחלוקת ומריבות – כי זהו היפך ישובו של עולם, ותכלית ההיפך מכל היהדות והתורה, ש"דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום"⁵⁷, ו"אם שלום כאן הכל כאן"⁵⁸.

אפילו ע"פ שכל – מובן ג"כ שמופרך שתהי' מחלוקת בין יהודי אחד למשנהו, כי בכאור"א מישאל יש נשמה שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש"⁵⁹, וכיצד יכולה להיות מחלוקת בין "חלק אלוהי" אחד לחלק שני (ועד למצב חמור יותר מ"מחלוקת" סתם, כאמור – "נחלמו איש באחיו")?

למעלה מן השכל – ששם היא תכלית האחדות (למעלה מהתחלקות, חילוקי דעות וכו') – בודאי אין מקום למחלוקת; אבל אפילו ע"פ שכל אנושי, שמצד שכל "אין דיעותיהן שוות", מובן שמחלוקת היא תכלית ההיפך ממצאותם של בני ישראל!

העצה לזה – אינו שלכולם תהי' דיעה אחת (שהרי זהו היפך טבע האדם, כנ"ל), אלא שימצאו ענינים של מעשה בפועל שבהם מסכימים כל הצדדים; יתכן שלכל צד יהי' על זה טעם שונה בשכל, אבל בנוגע לפועל – כולם מסכימים שזהו ענין נכון שצריך להתבצע.

[ע"ד כפי שזהו בנוגע לאדם עצמו: אע"פ שיש לו כמה סברות לכאן ולכאן (ולא זו בלבד שאין זה חסרון, אלא אדרבה – מעלת כח הבינה שיש בה ריבוי סברות לכאן ולכאן), הרי בנוגע למעשה בפועל – אינו יכול לנהוג בשני האופנים, אלא דוקא באופן אחד; ועד"ז יכול להיות בין ריבוי אנשים, דאע"פ שיש ביניהם חילוקי דעות – באפשרותם להסכים בנוגע למעשה בפועל].

אמנם, כדי שיוכלו לבוא לידי הכרעה – צריכים להתיישב כולם יחדיו סביב השולחן ולהתדבר זה עם זה; אבל כשנמצאים במצב של מחלוקת, "נלחמו איש באחיו" – לא יכולים לשבת סביב שולחן אחד, כאשר כל צד מנסה לזרוק את הצד השני (ובמקרה הטוב ביותר, מוכן שישב על יד השולחן בתנאי שלא יוכל להשמיע את דבריו, וכיו"ב).

ועי"ז שיישבו ביחד, ירוויחו שני דברים:

(א) הענינים שעליהם כולם מסכימים יתבצעו בפועל בהקדם האפשרי;

(ב) עצם הדבר שהצדדים השונים רואים שאפשר לשבת ליד אותו שולחן, ולהתדבר באופן נורמלי (בלי צעקות ובלי לדפוק על השולחן, ועד למריבות כו'), ויראו כיצד השני הוא בר דעת – יוסיף בקירוב הלבבות (ועאכו"כ שישלול הענין ד"ד איש ברעהו", אע"פ שיכול להיות "שכל איש ברעהו", מצד חילוקי הדעות), ועי"ז יוכלו להתדבר בקלות יותר גם אודות ענינים שבהם ישנן דעות שונות ("פאָרשידענע מיינונגען"), כי

(59) תניא רפ"ב.

(57) משלי ג, יז.

(58) ראה תו"כ ופרש"י בחוקותי כו, ו.

כל צד יוכל לשמוע ולהקשיב לדבריו של היושב בצדו השני של השולחן, ואולי אפילו לראות ולהכיר במעלתו!

וכבר אמרו חז"ל⁶⁰ "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים", וכך ילכו ויתקדמו עד אשר ישכון השלום.

יב. ובנוגע לפועל:

בכדי להחליש את המחלוקת שבערה ("וּאָס הָאָט זיך פּאַנאַנדערגעפלאַקערט"), ולתת את האפשרות להשכיח שלום ואחדות בין בני ישראל והמפלגות השונות – לכל לראש יש לשבת סביב שולחן אחד ולדבר אודות ענינים שכולם (או רובם) מסכימים עליהם.

מובן מאלי, שבנוגע להרכבת קואליציה – תדרוש כל מפלגה בתור תנאי את הענינים שלדעתה הם ענינים יסודיים; ומובן ג"כ, שההנהלה בארץ ישראל (כמו בכל ישוב יהודי) צריכה להיות ע"פ שולחן ערוך*.

אבל כאן מדובר על האופן שבו ניתן בכלל להתדבר בשלום, עוד לפני שמרכיבים קואליציה [שזה יכול לקחת ימים ושבועות, ואפילו חדשים, כי בשיחות על הקואליציה דנים מי יקבל משרה זו ומי משרה אחרת, מי יתמנה לשר וכו'], שבו יש להתחיל עם ענינים של מעשה בפועל שעליהם כולם מסכימים, וללכת מן הקל (ובקל גופא – מן הקל יותר) אל הפחות קל: לדון בנושאים שאינם שנויים כל כך במחלוקת, ולעבור אח"כ לנושאים מסובכים יותר וכו'.

[לא הולכים להיכנס כאן לפרטים, כולל הא דמובן ופשוט שההנהלה דארץ ישראל אינה ענין של "אתחלתא דגאולה" ח"ו. לדאבוננו ("ליידער ליידער") אוחזים עדיין אפילו לפני ההכנות ל"אתחלתא דגאולה", כמובן מפסק דין הברור ברמב"ם⁶¹ בנוגע לסדר הגאולה (כמדובר כמה פעמים⁶²) שהגאולה (גם "אתחלתא דגאולה") תהי' ע"י משיח צדקנו, ועכשיו נמצאים בחושך כפול ומכופל דזמן הגלות (אם כי בסוף זמן הגלות, "עקבות משיחא"⁶³), ובמילא עדיין לא שייך הגדר ההלכתי דמלכות ישראל, ועאכו"כ לא מלכות בית דוד, שזה יהי' דוקא לאחר הגאולה האמיתית והשלמית;

– אלא, שבכל מקום שישנו קיבוץ של כו"כ מבני ישראל, ועאכו"כ קיבוץ גדול של בני ישראל, כן ירבו – בהכרח שתהי' הנהגה מסויימת. ואף שמוכן ופשוט שהנהגה זו

(* וכמובן, שזה כולל תיקון החוק ד"מיהו יהודי", שהוא יסוד עיקרי בקיום עם ישראל, כמדובר כמ"פ בארוכה.

(60) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי סוף פרשתנו. ועוד.

(62) ראה לקו"ש ח"ה ע' 149 הערה 51. ובכ"מ.

(63) סוטה מט, ריש ע"ב.

(61) ה"ל מלכים פ"א ה"ד.